

## Szczegółowe wymagania edukacyjne – edukacja dla bezpieczeństwa

### I. Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach

Temat lekcji	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
	podstawowe	ponadpodstawowe	
	Uczeń:		
Istota udzielania pierwszej pomocy.	<ul style="list-style-type: none"> <li>– uzasadnia znaczenie udzielania pierwszej pomocy</li> <li>– wyjaśnia zasady zachowania się ratujących (świadków zdarzenia) w miejscu wypadku</li> <li>– omawia zasady zabezpieczenia miejsca wypadku</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– ocenia zachowanie się świadków zdarzenia (ratujących) na miejscu wypadku</li> <li>– rozpoznaje stopień zagrożenia osoby poszkodowanej i wyjaśnia zasady bezpiecznego postępowania w rejonie wypadku</li> <li>- wymienia prawne podstawy udzielania pomocy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– dyskusja</li> <li>– praca z tekstem</li> <li>– rozwiązywanie problemów</li> <li>– pogadanka</li> <li>– praca w grupach</li> </ul>
Łańcuch ratunkowy – czy masz prawo zerwać?	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wzywa odpowiednią pomoc</li> <li>– wyjaśnia zasady bezpiecznego postępowania w rejonie wypadku</li> <li>– rozpoznaje stopień zagrożenia osoby poszkodowanej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– uzasadnia, że prawidłowe wezwanie pomocy może mieć istotne znaczenie dla ratowania życia poszkodowanych</li> <li>– omawia poszczególne ogniwa łańcucha ratunkowego</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– dyskusja</li> <li>– praca z tekstem</li> <li>– ćwiczenia praktyczne wzywania pomocy</li> </ul>
Ocena stanu poszkodowanych	<ul style="list-style-type: none"> <li>– postępuje według poznanego schematu ratunkowego</li> <li>– rozpoznaje zaburzenia podstawowych funkcji życiowych organizmu</li> <li>– rozpoznaje podstawowe urazy u poszkodowanego na podstawie badania systemowego</li> <li>– wzywa odpowiednią pomoc</li> <li>– omawia zasady bezpiecznego postępowania ratownika</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– dowodzi konieczności udzielenia pierwszej pomocy w przypadku zaburzeń czynności życiowych poszkodowanego</li> <li>– rozpoznaje stopień zagrożenia osoby poszkodowanej i wyjaśnia zasady bezpiecznego postępowania ratownika w rejonie wypadku</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– burza mózgów</li> <li>– dyskusja</li> <li>– pokaz z objaśnieniem</li> <li>– ćwiczenia praktyczne</li> <li>– praca w grupach</li> </ul>
Postępowanie podczas zasłabnięć i utraty przytomności	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznaje stan przytomności i bada oddech</li> <li>– wymienia zagrożenia dla osoby nieprzytomnej</li> <li>– układa osobę nieprzytomną w pozycji bezpiecznej</li> <li>– udziela pomocy osobie omdlałej</li> <li>– zapobiega omdleniu</li> <li>- stosuje schemat postępowania ratowniczego</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznaje stopień świadomości u osoby przytomnej</li> <li>– zna przyczyny i objawy nagłych zasłabnięć i zachorowań</li> <li>– wykazuje związek między utratą przytomności a zagrożeniem życia</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– dyskusja</li> <li>– inscenizacja (symulacja)</li> <li>– metoda sytuacyjna</li> <li>– pokaz i ćwiczenia praktyczne</li> <li>– praca w grupach</li> </ul>

Pierwsza pomoc w zaburzeniu oddychania i krążenia	<ul style="list-style-type: none"> <li>- omawia zasady aseptycznego i bezpiecznego postępowania ratownika</li> <li>- rozpoznaje czynności życiowe poszkodowanego lub ich brak</li> <li>- wykonuje samodzielnie resuscytację krążeniowo-oddechową</li> <li>- postępuje według poznanego schematu ratowniczego</li> <li>- wzywa odpowiednią pomoc</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- wymienia najczęstsze przyczyny zaburzeń czynności życiowych poszkodowanego</li> <li>- uzasadnia konieczność rozpoznania urazu i podjęcia szybkiej akcji ratunkowej w sytuacji zagrożenia życia</li> <li>- wymienia zagrożenia dla osoby nieprzytomnej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- dyskusja</li> <li>- prezentacja z elementami dramy</li> <li>- pokaz</li> <li>- ćwiczenia praktyczne</li> <li>- praca w grupach</li> </ul>
Pierwsza pomoc w zranieniach, skaleczeniach i ranach	<ul style="list-style-type: none"> <li>- stosuje podstawowe zasady opatrywania ran</li> <li>- stosuje właściwe opatrunki w zależności od rodzaju urazu i umiejscowienia rany</li> <li>- opatruje rany umiejscowione na poszczególnych częściach ciała</li> <li>- posługuje się chustą trójkątną podczas opatrywania ran i unieruchamiania kończyn</li> <li>- tamuje krwawienia</li> <li>- wyjaśnia zastosowanie poszczególnych materiałów opatrunkowych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- uzasadnia konieczność opatrywania ran</li> <li>- wyjaśnia znaczenie pojęć: aseptyka i antyseptyka</li> <li>- wyjaśnia sposoby zapobiegania zakażeniom</li> <li>- omawia zasady postępowania aseptycznego i bezpiecznego dla ratownika</li> <li>- rozpoznaje stopień zagrożenia osoby poszkodowanej i wyjaśnia zasady bezpiecznego postępowania w rejonie wypadku</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- burza mózgów</li> <li>- praca z tekstem</li> <li>- prezentacja z elementami dramy</li> <li>- pokaz z objaśnieniem</li> <li>- ćwiczenia praktyczne</li> <li>- praca w grupach</li> </ul>
Tamowanie krwotoków	<ul style="list-style-type: none"> <li>- charakteryzuje krwotoki i wyjaśnia niebezpieczeństwa z nimi związane</li> <li>- tamuje krwotoki zewnętrzne za pomocą opatrunku</li> <li>- stosuje opatrunek uciskowy</li> <li>- omawia zasady aseptycznego i bezpiecznego postępowania ratownika</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- wyjaśnia, dlaczego duże krwotoki i wstrząs pourazowy zagrażają życiu</li> <li>- przeciwdziała rozwojowi wstrząsu</li> <li>- układa poszkodowanego w odpowiedniej pozycji w zależności od umiejscowienia urazu</li> <li>- rozpoznaje stopień zagrożenia osoby poszkodowanej i wyjaśnia zasady bezpiecznego postępowania w rejonie wypadku</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- pogadanka ilustrowana</li> <li>- metoda sytuacyjna</li> <li>- pokaz z objaśnieniem</li> <li>- ćwiczenia praktyczne</li> <li>- praca z tekstem</li> <li>- praca w grupach i indywidualna</li> </ul>
Postępowanie we wstrząsie pourazowym	<ul style="list-style-type: none"> <li>- wyjaśnia, dlaczego duże krwotoki i wstrząs pourazowy zagrażają życiu</li> <li>- wzywa odpowiednią pomoc</li> <li>- przeciwdziała rozwojowi wstrząsu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- rozpoznaje stopień zagrożenia osoby poszkodowanej i wyjaśnia zasady bezpiecznego postępowania w rejonie wypadku</li> <li>- układa poszkodowanego w zależności od umiejscowienia urazu</li> <li>- uzasadnia znaczenie udzielenia pierwszej pomocy w sytuacji wystąpienia wstrząsu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- pogadanka ilustrowana</li> <li>- ćwiczenia praktyczne</li> <li>- pokaz z objaśnieniem</li> <li>- praca w grupach</li> </ul>
Urazy kości i uszkodzenia stawów	<ul style="list-style-type: none"> <li>- udziela pomocy w przypadku złamania, zwichnięcia lub skręcenia</li> <li>- stosuje podręczne środki do unieruchomienia urazu</li> <li>- stosuje unieruchomienie obłożeniowe</li> <li>- wzywa odpowiednią pomoc</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- zna przyczyny urazów kostno-stawowych</li> <li>- uzasadnia znaczenie udzielania pierwszej pomocy w sytuacji wystąpienia wstrząsu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- dyskusja,</li> <li>- praca z tekstem</li> <li>- prezentacja z elementami dramy</li> <li>- pokaz</li> </ul>

			<ul style="list-style-type: none"> <li>z objaśnieniem</li> <li>– ćwiczenia praktyczne</li> <li>– praca w grupach</li> </ul>
Wpływ wysokich temperatur na organizm człowieka	<ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia skutki działania wysokiej temperatury na organizm ludzki</li> <li>– udziela pierwszej pomocy osobie poszkodowanej przy oparzeniu termicznym</li> <li>– przeciwdziała rozwojowi wstrząsu</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego wstrząs pourazowy zagraża życiu</li> <li>– wzywa odpowiednią pomoc</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznaje stopień zagrożenia osoby poszkodowanej i wyjaśnia zasady bezpiecznego postępowania w rejonie wypadku</li> <li>– charakteryzuje stopnie oparzeń termicznych</li> <li>– charakteryzuje rodzaje zagrożeń towarzyszących rozległym oparzeniom</li> <li>– uzasadnia znaczenie udzielania pierwszej pomocy w oparzeniach termicznych</li> <li>– wyjaśnia, jak należy gasić odzież palącą się na człowieku</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– burza mózgów</li> <li>– praca z tekstem</li> <li>– mapa mentalna</li> <li>– prezentacja z elementami ćwiczeń praktycznych</li> <li>– praca w grupach</li> </ul>
Wpływ niskich temperatur na organizm człowieka	<ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia skutki działania niskich temperatur na organizm ludzki</li> <li>– udziela pomocy w przypadku odmrożeń miejscowych</li> <li>– przeciwdziała rozwojowi wstrząsu</li> <li>– wyjaśnia, dlaczego wstrząs pourazowy zagraża życiu</li> <li>– wzywa odpowiednią pomoc</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje rodzaje zagrożeń towarzyszących rozległym odmrożeniom</li> <li>– rozpoznaje stopień zagrożenia osoby poszkodowanej i wyjaśnia zasady bezpiecznego postępowania w rejonie wypadku</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– pogadanka ilustrowana</li> <li>– praca z tekstem</li> <li>– praca w grupach</li> </ul>
Oparzenia chemiczne	<ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia zasady zabezpieczenia miejsca wypadku</li> <li>– omawia zasady aseptycznego i bezpiecznego postępowania ratownika</li> <li>– udziela pierwszej pomocy w zależności od rodzaju oparzenia</li> <li>– uzasadnia znaczenie udzielania pierwszej pomocy w oparzeniach chemicznych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznaje stopień zagrożenia osoby poszkodowanej i wyjaśnia zasady bezpiecznego postępowania w rejonie wypadku</li> <li>– omawia rodzaje zagrożeń występujących podczas udzielania pierwszej pomocy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– burza mózgów</li> <li>– pogadanka ilustrowana</li> <li>– praca z tekstem</li> <li>– praca w grupach i indywidualna</li> </ul>
Postępowanie w przypadku zatruc	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia najczęstsze przyczyny zatruc</li> <li>– ustala zakres pierwszej pomocy przy zatruciach pokarmowych, lekami, gazami i środkami chemicznymi</li> <li>– rozpoznaje stan przytomności i bada czynności życiowe poszkodowanych</li> <li>– wymienia zagrożenia dla osoby nieprzytomnej</li> <li>– wzywa odpowiednią pomoc</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia drogi przenikania trucizn do organizmu</li> <li>– rozpoznaje stopień zagrożenia osoby poszkodowanej i wyjaśnia zasady bezpiecznego postępowania w rejonie wypadku</li> <li>– ocenia niebezpieczeństwo grożące poszkodowanemu</li> <li>– omawia zasady zabezpieczenia miejsca wypadku</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– dyskusja</li> <li>– praca z tekstem</li> <li>– praca w grupach</li> </ul>
Postępowanie w różnych sytuacjach zagrożenia	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, jak należy udzielać pierwszej pomocy podczas kąpieli, załamania lodu, porażenia prądem</li> <li>– rozpoznaje stan poszkodowanego, bada czynności życiowe</li> <li>– zapobiega rozwojowi wstrząsu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznaje stopień zagrożenia osoby poszkodowanej i wyjaśnia zasady bezpiecznego postępowania w rejonie wypadku</li> <li>– udziela pomocy osobie porażonej prądem</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– burza mózgów</li> <li>– dyskusja</li> <li>– ogląd</li> <li>– analiza przypadku</li> </ul>

życia	- wymienia zagrożenia dla osoby nieprzytomnej		- ćwiczenia praktyczne - praca w grupach
Pierwsza pomoc w wypadku drogowym	- opisuje podstawowe techniki podnoszenia i odciągania poszkodowanych - rozpoznaje stan poszkodowanego, bada czynności życiowe - omawia zasady zabezpieczenia miejsca wypadku - wzywa odpowiednią pomoc	- opisuje podstawowe zasady transportowania poszkodowanych - zna zasady ewakuacji poszkodowanych z zagrożonego terenu - planuje zakres pierwszej pomocy w wypadku drogowym (w zależności od sytuacji) - stosuje schemat postępowania ratunkowego w wypadkach komunikacyjnych	- dyskusja - ogląd - analiza przypadku - praca z tekstem - praca w grupach

## II. Zagrożenia życia i zapobieganie im

Temat lekcji	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
	podstawowe	ponadpodstawowe	
	Uczeń:		
Zagrożenia powodziowe	- przedstawia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas powodzi - omawia zasady ewakuacji ludności i zwierząt z terenów zagrożonych - uzasadnia potrzebę przeciwdziałania panice	- przedstawia zasady zaopatrzenia ludności ewakuowanej w wodę i żywność - planuje czynności domowników na wypadek zagrożenia powodziowego - uzasadnia konieczność podejmowania przedsięwzięć przeciwepidemicznych na terenach objętych powodzią - uzasadnia konieczność przestrzegania określonych zasad i podporządkowania się pewnym rygorom w rejonach powodziowych	- dyskusja - ogląd - praca w grupach
Zagrożenia pożarowe	- wyjaśnia najczęstsze przyczyny powstawania pożarów - charakteryzuje zagrożenia pożarowe w domu, szkole i najbliższej okolicy - rozpoznaje i prawidłowo reaguje na sygnał alarmu	- uzasadnia potrzebę przeciwdziałania panice - wskazuje w szkole miejsca szczególnie zagrożone wystąpieniem pożaru i uzasadnia swój wybór - planuje postępowanie uczniów po usłyszeniu	- burza mózgów - dyskusja - praca z tekstem - praca indywidualna

	<p>o pożarze w szkole</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- wyjaśnia, jak należy gasić odzież palącą się na człowieku</li> </ul>	<p>sygnału o pożarze</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- uzasadnia celowość przestrzegania zasad ochrony przeciwpożarowej</li> </ul>	<p>i w zespołach</p>
Zagrożenia związane z działalnością człowieka	<ul style="list-style-type: none"> <li>- opisuje rodzaje zagrożeń związanych z działalnością człowieka</li> <li>- omawia zasady zachowania się podczas wypadków i katastrof komunikacyjnych, technicznych i innych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- uzasadnia potrzebę przeciwdziałania panice</li> <li>- planuje ewakuację rodziny na wypadek klęski żywiołowej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- burza mózgów</li> <li>- dyskusja</li> <li>- praca z tekstem</li> <li>- praca indywidualna i w grupach</li> </ul>
Zagrożenia wywołane substancjami toksycznymi	<ul style="list-style-type: none"> <li>- opisuje pożądane zachowania ludności w sytuacji zagrożeń chemicznych</li> <li>- rozpoznaje znaki substancji toksycznych na pojazdach i budowlach</li> <li>- wyjaśnia zasady postępowania w przypadku awarii instalacji chemicznej, środka transportu, rozszczelnienia zbiorników z substancjami toksycznymi</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- planuje kolejność działań domowników w sytuacji zagrożenia chlorem gazowym</li> <li>- wymienia rodzaje znaków substancji toksycznych i miejsca ich umieszczania</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- dyskusja</li> <li>- wywiad</li> <li>- praca zespołowa nad problemem</li> </ul>
Źródła promieniowania jądrowego i jego skutki	<ul style="list-style-type: none"> <li>- wymienia sposoby zabezpieczania żywości i wody przed skażeniami</li> <li>- opisuje sposoby ochrony przed szkodliwym działaniem substancji promieniotwórczych</li> <li>- wyjaśnia, na czym polegają zabiegi sanitarne i specjalne</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- omawia wpływ środków promieniotwórczych na ludzi, zwierzęta, żywność i wodę</li> <li>- wyjaśnia znaczenie pojęć: odkażanie, dezaktywacja, dezynfekcja, deratyzacja i dezynsekcja</li> <li>- wskazuje korzyści płynące z zastosowania izotopów w różnych dziedzinach życia</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- burza mózgów</li> <li>- dyskusja</li> <li>- ogląd</li> <li>- praca zespołowa nad problemem</li> </ul>

### III. Ochrona ludności

Temat lekcji	Wymagania programowe		Metody i formy pracy
	podstawowe	ponadpodstawowe	
	Uczeń:		
Indywidualne sposoby ochrony przed skażeniami	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia różne części ubioru chroniące oczy, drogi oddechowe i skórę przed skażeniami i zakażeniami</li> <li>– wykorzystuje różne materiały do wykonania zastępczych środków ochrony dróg oddechowych i skóry</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– proponuje zastępcze środki ochrony skóry i dróg oddechowych dla swojej rodziny</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– burza mózgów</li> <li>– dyskusja</li> <li>– praca w grupach</li> </ul>
Ostrzeganie i alarmowanie ludności o zagrożeniach	<ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznaje rodzaje alarmów i sygnałów alarmowych</li> <li>– omawia rodzaje alarmów</li> <li>– wskazuje drogi ewakuacji w szkole</li> <li>– omawia sposób zachowania się uczniów po usłyszeniu sygnału alarmu (np. o podłożeniu ładunku wybuchowego, pożaru itp.) w szkole</li> <li>– umie zachować się w szkole po ogłoszeniu alarmu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia zasady zachowania się ludności po usłyszeniu sygnału alarmowego</li> <li>– uzasadnia konieczność znajomości sygnałów alarmowych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– dyskusja</li> <li>– praca z podręcznikiem</li> <li>– praca indywidualna i w grupach</li> </ul>
Główne zadania ochrony ludności i obrony cywilnej	<ul style="list-style-type: none"> <li>– opisuje międzynarodowy znak obrony cywilnej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– omawia podstawy prawne funkcjonowania ochrony ludności i obrony cywilnej w Polsce</li> <li>– wymienia podstawowe dokumenty ONZ regulujące funkcjonowanie obrony cywilnej na świecie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– burza mózgów</li> <li>– dyskusja</li> <li>– praca z podręcznikiem</li> <li>– praca indywidualna i w grupach</li> </ul>